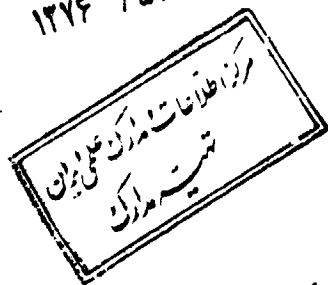

۱۳۷۶ / ۱۵ / ۲۰

دانشگاه تهران
دانشکده مدیریت و علوم اداری

پایان نامه

برای اخذ درجه کارشناسی ارشد رشته حسابداری

موضوع

تحقیقی پیرامون تدوین بودجه عملیاتی در
سازمان بنادر و کشتیرانی

استاد راهنما

جناب آقای دکتر وثوق

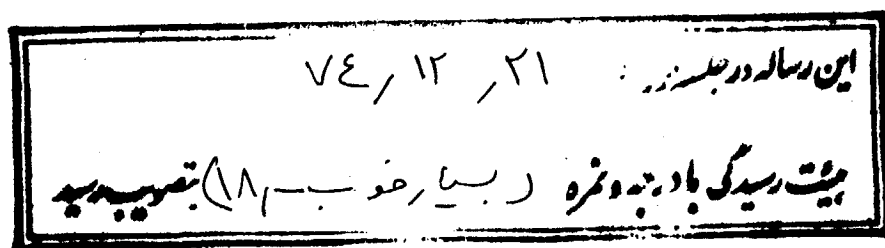
استاد مشاور

جناب آقای دکتر صدقی

نگارش

سهراب جهان دوست

بهمن ۷۴

01680

۱۱۹۳۹

فصل اول: اهمیت موضوع روش ارائه تحقیق	۱
آشنائی با سازمان بنادر و کشتیرانی	۲
تاریخچه سازمان بنادر و کشتیرانی	۳
وظائف و تشکیلات	۵
روش تحقیق	۱۰
الف- روش گردآوری اطلاعات	۱۰
ب- روشهای تجزیه و تحلیل اطلاعات	۱۰
مسئله اصلی تحقیق	۱۱
ضرورت انجام تحقیق	۱۱
فرضیه های تحقیق	۱۲
اهداف تحقیق	۱۲
قلمرو تحقیق	۱۳
الف- قلمرو زمانی	۱۳
ب- قلمرو مکانی	۱۳
جامعه آماری و نمونه آماری	۱۳
فصل دوم: کلیات، مفاهیم و اصول و جنبه های اقتصادی بودجه	۱۴
مبحث اول - کلیات و مفاهیم بودجه	۱۴
مبحث دوم - اصول بودجه	۱۷
۱- اصل سالانه بودن	۱۷
۲- اصل وحدت	۲۰
۳- اصل تعادل	۲۱
۴- اصل جامعیت	۲۲
۵- اصل انعطاف	۲۴
مبحث سوم - جنبه های اقتصادی بودجه و اداره آن	۲۶

۲۶	جنبه های اقتصادی بودجه
۲۶	نقش کلان اقتصادی بودجه
۲۷	۱- تعادل پولی و مالی
۲۸	۲- تعادل ارزی
۳۰	۳- تعادل اشتغال
۳۱	نقش ضد بحرانی بودجه
۳۵	منابع تامین مالی کسری بودجه
۳۵	الف - اخذ وام
۳۵	ب - انتشار اوراق قرضه
۳۶	اداره امور بودجه و قوانین مربوط به آن
۳۷	مراحل بودجه
۳۷	مرحله تهیه و تنظیم بودجه
۳۸	- وظایف عمده دفتر مرکزی بودجه
۳۹	- موقعیت سازمانی واحد مرکزی بودجه
۴۱	مرحله تصویب بودجه
۴۱	مرحله اجرای بودجه
۴۲	مرحله نظارت
۴۳	مبحث چهارم - الزامات قانونی اجرای بودجه در ایران
۴۳	الف - تشخیص و تامین اعتبار
۴۴	ب - تعهد
۴۵	پ - تسجیل
۴۵	ت - حواله و درخواست وجه
۴۶	مبحث پنجم - طبقه بندیهای بودجه ای
۴۶	۱- طبقه بندی درآمدها

۴۸	۲- طبقه بندی سازمانی
۴۸	۳- طبقه بندی مواد هزینہ
۵۰	۴- طبقه بندی اقتصادی
۵۰	۵- طبقه بندی عملیاتی
۵۳	فصل سوم - بودجه عملیاتی
۵۵	بودجه عملیاتی و کنترل عملیات دولت
۵۷	اهمیت بودجه در مدیریت
۵۹	بجزیه و تحلیل سیستماتیک در بودجه عملیاتی
۶۳	مبحث دوم - روشهای تنظیم بودجه عملیاتی
۶۴	طبقه بندی عملیات و انتخاب واحد عملیاتی
۶۵	خصوصیات واحد عملیات
۶۶	۱- اندازه گیری کار
۶۷	اجزاء تشکیل دهنده زمان کار
۶۷	مقدار کار اصلی محصول یا عملیات
۶۹	A مقدار کار افزوده شده ناشی نقایص طراحی یا مشخصات محصول
۷۰	B مقدار کار افزوده شده ناشی از به کار گیری روش غیر موثر تولید یا عملیات
۷۰	c زمان غیر موثر ناشی از قصور مدیریت
۷۱	D زمان غیر موثر در اختیار کارگر
۷۱	فنون ارزیابی کار و ارتباط آنها بایکدیگر
۷۳	نمونه گیری از کار
۷۳	لزوم نمونه گیری از کار
۷۴	تعیین اندازه نمونه
۷۴	۱- روش آماری
۷۵	۲- روش نمودگرام

انجام مشاهده تصادفی	۷۷
جدول اعداد تصادفی	۷۸
۲- استفاده از بهای تمام شده حسابداری	۸۱
مفهوم موضوع هزینه	۸۱
جمع آوری و تخصیص هزینه ها	۸۲
طبقه بندی هزینه ها براساس موضوع هزینه	۸۴
هزینه های مستقیم	۸۴
هزینه های غیر مستقیم	۸۴
دقت در تعیین هزینه ها	۸۶
عوامل هزینه	۸۶
طبقه بندی هزینه ها براساس عوامل هزینه	۸۷
الف - هزینه های متغیر	۸۸
ب - هزینه های ثابت	۸۸
فرضیات اساسی در تعریف هزینه های ثابت و متغیر	۸۸
دامنه مربوط	۸۹
سه هزینه عمده تولید	۹۰
فصل چهارم	۹۲
آزمون فرضیه اول	۹۲
آزمون فرضیه دوم	۹۴
برآورد تناژ تخلیه و بارگیری بعنوان واحد عملیاتی برای سال ۱۳۷۵	۱۰۰
تعیین بهای تمام شده یک واحد عملیاتی (یک تن تخلیه و بارگیری)	۱۰۱
تعیین ترکیب صورت درآمدها و هزینه ها	۱۰۲
تفکیک هزینه ها و درآمدهای واحدهای عملیاتی از واحد اداری تهران	۱۰۳
اجزاء تشکیل دهنده بهای تمام شده یک تن تخلیه و بارگیری	۱۰۴

- تفکیک بهای تمام شده یک واحد عملیاتی به سه عامل عمده هزینه ۱۰۵
- تعیین مبلغ بودجه براساس تناژ برآوردی برای سال ۷۵ ۱۰۶
- مراحل تهیه صورت درآمدها و هزینه های بودجه ای برای سال ۷۵ بروش بودجه
عملیاتی ۱۰۷
- تعیین درآمد سرانه یک تن تخلیه و بارگیری در سالهای ۶۷ تا ۷۵ بصورت
- مقایسه ای ۱۱۰
- خلاصه و نتیجه گیری ۱۱۱
- منابع ۱۱۴
- پیوست ها و ضمائم ۱۱۶

قدیم به پدر و مادر عزیزم که وجودشان
روشن بخش حیاتم، کلامشان آبشای طریقم
و مهرشان تسلای وجودم است. آما که
فلم در سایش الطافشان عاجز است

روش‌ها را به تحقیق :

طرحه
↓

این تحقیق شامل چهار فصل می‌باشد که بشرح زیر را شرح می‌گردد :

فصل اول : به بررسی مسائلی از قبیل اهمیت موضوع ، آشنایی با

سازمان ، بررسی تاریخچه و وظائف و تشکیلات آن و همچنین روشهای گردآوری -

اطلاعات و تجزیه و تحلیل و پرداختن آنها و موضوع و اهداف تحقیق و ارائه فرضیات

تحقیق و تعیین قلمرو آن می‌پردازد . . .

فصل دوم : شامل کلیات و مفاهیم و اصول بودجه و بررسی جنبه‌های اقتصادی

آن می‌باشد . . .

علاوه بر مطالب مذکور ، نحوه دارها و مورد بودجه و مراحل تهیه و مصرف آن

و همچنین انواع طبقه‌بندیهای بودجه‌ای و الزامات قانونی اجرای بودجه در

ایران نیز در این فصل گنجانده شده‌اند . . .

فصل سوم : با آشنایی مختصر با بودجه عملیاتی شروع و سپس روشهای عمده

تنظیم آن شامل استفاده از تکنیکهای اندازه‌گیری کاروبهای تمام شده حسابداری

را بررسی و توضیح میدهد . . .

در فصل چهارم : در راستای دستیابی به بهای تمام شده یک تن تخلیه و بارگیری

اطلاعات جمع‌آوری شده پرداختن می‌گردد و فرضیات تحقیق آزمون شده و با استفاده از

بهای تمام شده بدست آمده درآمدها و هزینه‌های بودجه‌ای برای سال مالی ۱۳۷۵ برآورد

می‌گردند . . .

آشنایی با سازمان بنادر و کشتیرانی^۱ :

سازمان بنادر و کشتیرانی بعنوان مرجع رسمی دریایی تنظیم‌کننده امور دریای نوردی تجاری و مسئول اداره امور بنادر بزرگانی کشور و نماینده دولت جمهوری اسلامی ایران در مجامع بین‌المللی از قدمت تاریخی که به سال ۱۲۲۹ هجری قمری برمیگردد، برخوردار می‌باشد و در طول حیات خود علیرغم تغییرات و تحولات زیاد همچنان به رشد خود ادامه داده و تحت عناوین مختلف از قبیل "بنگاه بنادر و کشتیرانی" و غیره وظایف و مسئولیتهای خود را در رابطه با اعمال حاکمیت و تصدی انجام داده است . .

مطالعه و بررسی تاریخچه پیدایش بنادر کشور در جنوب و شمال از دیدگاه تاریخی اقتصادی و جغرافیایی سیاسی خود نشانگر اهمیت این سازمان در طول سالیان دراز و فراز نشیبهای آن میباشد که ذکر آن از حوصله این مقاله خارج است . . در سال ۱۳۳۹ نام بنگاه به "سازمان" تغییر یافت و سازمان بنادر و کشتیرانی با شکل فعلی و با مسئولیت و اختیارات بیشتر اعمال حاکمیت در آبهای ایران، تولیت امور بندری و دریایی و کشتیرانی ساحلی و نظارت بر توسعه کشتیرانی بزرگانی و غیره را عهده‌دار شد و از سال ۱۳۴۸ از مشمول مقررات قانون استخدام کشوری، قانون محاسبات عمومی و آئین نامه معاملات خارج گردید و با

۱- سازمان بنادر و کشتیرانی، گزارش عملکرد سال ۱۳۷۳ .

اختیارات بیشتری در جهت پویایی و تحول بنیادی صنعت کشتیرانی و بندرداری
به رسالت قانونی خود تحقق بخشید . .

تاریخچه سازمان بنادر و کشتیرانی^۱:

اعمال حاکمیت دولت در سواحل و بنادر کشور بمنظور ایجاد و توسعه بنادر
و فراهم ساختن تسهیلات لازم جهت گسترش امور تجارت دریایی و ارتباطات ساحلی
و همچنین وصول حقوق و عوارض متداول در بنادر مختلف جهان در مجموع قسمتی از
وظایف سازمان بنادر و کشتیرانی را تشکیل میدهند که سابقه تنظیم تاریخی آن از -
سال ۱۸۱۴ میلادی میباشد . .

بر اساس پیشنهادات مشاوران بلژیکی که در زمان مظفرالدین شاه بمنظور
بررسی و ارائه تشکیلات جدید گمرکات به ایران آمده بودند در بندر بوشهر ادارهای
به عنوان "شعبه گمرکات جنوب" تاسیس گردید. این اداره وظیفه داشت ضمن
مراقبت از سواحل ایران از ورود و صدور کالاهای قاچاق از راههای دریایی جنوب
نیز جلوگیری نماید و در حقیقت وظایف امروندری و دریایی را نیز شعبه گمرکات
جنوب بر عهده داشت . .

در بهمن ماه سال ۱۳۰۶ تاسیسات و تجهیزات اداره بندر انزلی در شمال

کشور از دولت روسیه تحویل واداره امورات به ما موریان ایرانی سپرده شد و نیز
راه آهن سرتا سری ایران، بندر ترکمن را به بندر امام خمینی در کرانه خلیج فارس
متصل ساخت . .

از سال ۱۳۰۷ پس از افتتاح راه شوسه تهران - خرمشهر، بندر خرمشهر
در جنوب کشور اهمیت فراوان پیدا کرد و امرتجارت دریایی در این بندر رونق
یافت سپس بمنظور اداره امورات در کشور، اداره کل بنادر، در روز ۱۵ بهمن ماه
سال ۱۳۱۴ در تهران تأسیس گردید و کلیه امورات در ایران در آن متمرکز شد . .
در این زمان ضمن ایجاد بندر جدیدی در نوشهر نسبت به توسعه و تکمیل با راندازه های
بندر خرمشهر و همچنین ایجاد تأسیسات بندری لازم در سایر بنادر شمال و جنوب کشور
نیز اقدام گردید . .

در سال ۱۳۳۸ از وزارت راه به وزارت گمرکات و انحصارات منتقل و در سال ۱۳۳۹
به سال زمان بنادر و کشتیرانی تبدیل شد. در سال ۱۳۴۰ به وزارت بازرگانی منتقل
و سپس در سال ۱۳۴۲ تابع وزارت اقتصاد گردید و در سال ۱۳۴۵ تابع وزارت دارائی
و نهایتاً " در سال ۱۳۵۳ مجدداً " به وزارت راه و ترابری انتقال یافت . .

۲- وظایف و تشکیلات^۱:

الف- اهم وظایف

- اداره موربندری و امور دریایی بازرگانی کشور
- ایجاد و تکمیل و توسعه ساختمانها و تاسیسات و تعمیرگاههای بندری
- دریایی بازرگانی و وسائل و تجهیزات مربوطه و بهره برداری از آنها . .
- تهیه و تنظیم و اجرای مقررات بندری و دریایی و کشتیرانی بازرگانی
- طبق قوانین مربوطه . .
- تنظیم امور مربوط به راهنمایی کشتیها با تصویب شورای عالی سازمان . .
- اداره امور تخلیه و بارگیری و حمل و نقل کالادر محوطه بنادر و انبارداری
- دربنا در کشور (بنادری که سازمان دارای اداره یا شعبه است) . .
- اداره شبکه های مخابراتی (رادیویی - تلگرافی - تلفنی - تله تایپ
- و غیره) در دریا و خشکی برای تماس با کشتیها و بنادر و تهیه و تامین وسائل
- مربوطه با همکاری وزارت پست و تلگراف و تلفن . .
- نظارت کامل در امور کشتیرانی ساحلی و بازرگانی و مجاهدت در توسعه
- آنها و تامین ایمنی عبور و مرور و انجام مهربان و انواع اقدامی که در پیشرفت و توسعه فعالیت
- کشتیرانیها بازرگانی و ساحلی لازم است . .

- ادا ره و برقرار نمودن علائم و وسائل روشنایی دریایی و رودخانه‌ای

برای تأمین ایمنی عبور و مرور کشتیها و شناورها . .

- ثبت کشتیها و شناورهای بازرگانی و تفریحی و غیره دارای تابعیت

کشور و اجرای مقررات مربوطه . .

- اعطای گواهینامه‌های صلاحیت فنی، دریایی و غیره به افراد و واحدهای

دریایی طبق مقررات مربوطه^۱ :

- وصول حقوق و عوارض بندری، زودخانه‌ای و حق تخلیه و بارگیری و باربری

و انبارداری و سایر درآمدهای که بر طبق مقررات مربوطه بوسیله سازمان یا سایر

سازمانهای دولتی برای سازمان وصول میشود . .

- اجرای قانون دریایی ایران و انجام وظایف مقرر در قانون راجع به

اجازه تا سیس سازمان بنادر و کشتیرانی و یا سایر قوانین و مقررات مربوطه . .

- تعیین نحوه استفاده و نوع بهره‌برداری از تاسیسات و تجهیزات بندری

و اموال منقول و غیر منقول سازمان و اجرای آن پس از تصویب شورای عالی . .

- تحقیق و مطالعه در مورد بندری و دریایی و کشتیرانی بازرگانی . .

- تهیه و تنظیم برنامه‌های بلند و همچنین برنامه‌های دراز مدت و اجرای آنها

پس از تصویب شورای عالی سازمان . .

- بررسی طرح موافقت نامه ها و قرارداد های بین المللی مربوط به
- امور بنادر و کشتیرانی و دریا نوردی بازرگانی جهت تقدیم به مراجع مربوطه .
- عضویت در سازمان های بین المللی مربوط به بنادر و کشتیرانی با
- موافقت شورای عالی سازمان و تصویب مجلس .
- شرکت در کنفرانس ها و مجامع بین المللی مربوط به بنادر و کشتیرانی
- تعیین منطقه آزاد در صورت لزوم و تهیه مقررات و شرایط استفاده از آن با
- موافقت شورای عالی سازمان و تصویب مجلس .
- دریافت و گرفتن واداره خطوط راه آهن از سوزن ورودی تا سوزن خروجی
- به محوطه بندر و همچنین دارا بودن واگن ها و لکودیزل ها و وسائل مربوط به آنها و
- وسائل ضروری دیگر جهت تامین تخلیه و بارگیری کالاهای حمل به انبارهای
- سرباز پوشیده . . .
- تأسیس آموزشگاه تعلیم راهنمایان و کارکنان دریانوردی بازرگانی
- و اعزام دانشجو برای تحصیل در رشته های تخصصی بخارج از کشور با توجه به احتیاجات
- سازمان . . .
- صدور اجازه تاسیس اسکله و سایر تاسیسات و تجهیزات ضمن تصویب طرح
- مربوطه با داشتن حق نظارت در اجرا و بهره برداری . . .
- صدور اجازه تاسیس دفترخانه ملوانان ، رستوران و انبار و سایر تاسیسات

لازم به درخواست متقاضیان صلاحیتدار، سازمان میتواند با توجه به امکانات خود

دربندار، زمین برای تأسیسات مزبور از طریق اجاره واگذار نماید . .

– واگذاری آن قسمت از خدمات سازمان که انجام آن از طرف بخش خصوصی

بصرفه و صلاح میباد شد به موسسات خصوصی و جد صلاحیت . .

– اهما مدرپا ثین آوردن نرخ کرایه حمل کالابه بندار ایران با تجهیزات

بنادر و تسریع در امر تخلیه و بارگیری و از بین بردن مدت انتظار نوبت کشتیها

به منظور کمک به اقتصاد کشور . .

ب- تشکیلات^۱:

تشکیلات سازمانی سازمان بندار و کشتیرانی بعنوان معاونت وزارت راه

و ترابری بصورت نمودار صفحه ۹ میباد شد . .